



Policy brief:
Högvärdig plaståtervinning
– vad är nyttan och hur kommer vi dit?

Författare: Åsa Romson, Sofi Marklew.

Granskare: Sara Andersson (granskat 22 november 2022).

Fotografier: Shutterstock sida 1, Svensk Plaståtervinning (Peter Holgersson AB) sida 5, 9 och 11, Pixabay sida 7.

Gråfik: IVL sida 5 och 6.

Rapportnummer: B2454

ISBN: 978-91-7883-438-9

© IVL Svenska Miljöinstitutet 2022

IVL Svenska Miljöinstitutet AB, Box 210 60, 100 31 Stockholm

Tel 010-788 65 00

www.ivl.se

Denna policy brief har granskats och godkänts i enlighet med IVL:s ledningssystem

Innehåll

Stora klimat- och resursvinster med högvärdig plaståtervinning	4
Produktdesign och avfallshantering måste hänga ihop	6
Behov av standarder och definitioner för cirkulära plastprodukter	7
Tre strategiska åtgärdsområden	8
1. Kräv användning av återvunnen råvara - kvotplikt	8
2. Kräv att plastprodukter är materialåtervinningsbara – monomaterial där det går	9
Krav på monomaterial i plastförpackningar	9
3. Skärp avfallsreglerna och styrningen inom producentansvaret och ge fler incitament för högvärdig plaståtervinning	10
Separat mål för högvärdig materialåtervinning av plast som följs upp på sorteringseffektivitet	10
Klimatrapportering med livscykelperspektiv från återvinningsanläggningar	10
Endast investeringar för högvärdig materialåtervinning bör kvalificera för Klimatklivsstöd	10
Svenska aktörer kan och bör agera i EU	11

Stora klimat- och resursvinster med högvärdig plaståtervinning

Plastanvändningen i världen ökar kraftigt och plastens negativa påverkan på människors hälsa och miljön växer.

För OECD-länderna spås en nära nog trefaldig ökning av plastanvändningen till 2060 och utan starka policyåtgärder ökar oljeberoende, klimatutsläpp och storskalig plastnedskräpning.¹ Att stoppa spridning i naturen och begränsa plastanvändningen genom att välja andra material och oftare återanvända produkter är helt nödvändigt. Men det krävs också att den plast som används och blir avfall återvinns och ersätter jungfrulig plast så att klimatutsläppen minskar och oljeberoendet kan brytas.²

I denna policy brief³ sammanställs kort den expertkunskap som ett antal personer och organisationer⁴ bidragit med kring frågan om hur materialåtervinning kan göras så klimat- och resursmässigt effektivt som möjligt. Trots att plast inkluderar många olika sorter (till exempel PP, PE och PVC) och används i väldigt olika områden (till exempel inom byggsektorn och som förpackningar eller textil)

av både enskilda konsumenter och inom verksamheter ges i den här sammanställningen ett generellt perspektiv. Specifika åtgärder behöver ofta ta hänsyn till de förutsättningar som olika plastsorter, användningsområden och användare har.

En bra avfallshantering handlar inte bara om att plastavfallet ska tas om hand utan att hela kretsloppet är resurseffektivt och ger största möjliga klimatnytta. Här visar livscykelanalyser att det krävs en högvärdig⁵ materialåtervinning av plast för att uppnå klimatvinster (figur 1).

Vad är 'högvärdig' plaståtervinning?

En process som ger ett återvunnet material med relativt högt förädlingsvärde och som kan ersätta jungfrulig plast i nya produkter kan kallas för högvärdig plaståtervinning.⁶ Lågvärdig materialåtervinning är när processen resulterar i ett återvunnet material

1) OECD (2022) Global Plastic Outlook – Policy scenarios to 2060.

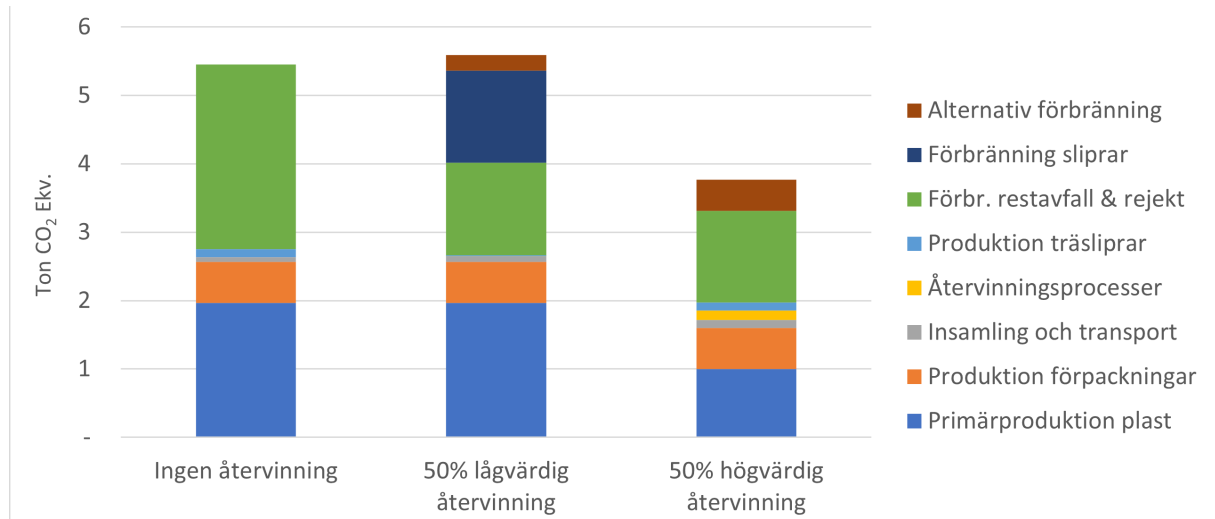
2) Om plastindustrins starka oljeberoende se t.ex. Bauer, F. och Fontenit, G. (2021) Plastic dinosaurs – Digging deep into the accelerating carbon lock-in of plastics, Energy Policy vol 153 <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112418>.

3) Termen Policy Brief används här för en kort text som sammanfattar expertkunskap i en aktuell fråga och vänder sig till beslutsfattare, se likande: <https://www.su.se/stockholms-universitets-ostersjocentrum/policyverksamhet/policy-briefs-och-faktablad>.

4) Inom ramen för ett gemensamt forskningsprojekt mellan IVL Svenska miljöinstitutet och Svensk plaståtervinning genomfördes ett par expertsamtal i maj och juni 2022, deltagande i dessa samtal var Ellen Einebrant, Återvinningsindustrierna, Emma Strömberg, IVL, Kristin Geidenmark Olofsson Trioworld, Lena Lundberg och Henrik Oxfall, IKEM, Lia Detterfelt, Renova, Marianne Gyllenhammar, Stena recycling, Charlotte Billgren, Tekniska Verken, Tomas Ekvall, Chalmers Tekniska Högskola samt Rickard Jansson och Mattias Philipsson, Svensk plaståtervinning, Åsa Domeij, Axfood och Åsa Stenmark och Magdalena Salomonsson, Naturvårdsverket. Sammanställningen speglar samtalen men är skriven av Åsa Romson och Sofi Marklew på IVL Svenska miljöinstitutet. De organisationer som var representerade har inte tagit ställning till slutsatserna.

5) Här används 'högvärdig' och 'lågvärdig' för olika steg av materialåtervinning, Svensk plaståtervinning pratar istället om 'cirkulär återvinning'; <https://www.svenskplastatervinning.se/sverige-nar-klimatmalen-med-cirkular-plastatervinning/>.

6) Se European Commission, Joint Research Centre, Grant, A., Cordle, M., Bridgewater, E., Quality of recycling: towards an operational definition, Canfora, P.(editor), Dri, M.(editor), Gaudillat Pierre, (editor), Antonopoulos, I.(editor), Publications Office, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/225236>



Figur 1: Klimatpåverkan i livscykelperspektiv, räknat i ton CO₂-ekvivalenter från tre renodlade system som alla levererar samma saker: 1 ton plastförpackningar, 5 järnvägssliprar, och energi från 27 GJ avfall. Med högvärdig återvinning produceras förpackningarna från 50% återvunnet material, men i övriga system används 100% primär plast. Järnvägssliprarna produceras av återvunnen plast i fallet med lågvärdig återvinning, men annars av trä. Utan återvinning genererar systemet 27 GJ plast- och träavfall; i återvinningsfallen sänds mindre sådant avfall till energiutvinning, och detta kompenseras med alternativ förbränning. [Ekvall, T., Moberg, E., Jansson, R. och Rydberg, T. 'Linear and Circular Plastics Recycling with Basket of Functions'. Presentation vid SETAC Europe LCA Symposium, 2022-10-13.]

som har lägre förädlingsvärde och som är svårt att återvinna i nya produkter. Analyserna i figur 1 visar att ju fler gånger plasten kan användas till produkter som annars skulle producerats av jungfruligt plastmaterial, desto bättre är det ur klimatsynpunkt. Det innebär att plastförpackningar som materialåtervinns till parkbänkar eller tågslipers inte gör någon nytta utifrån klimatsynpunkt medan om de materialåter-

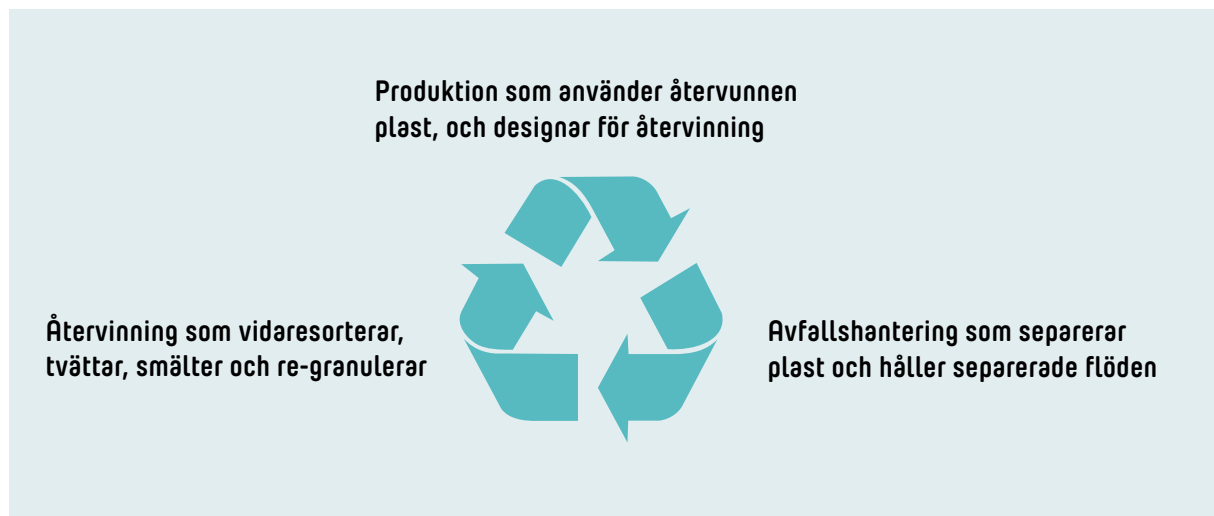
vinns till att återigen bli förpackningar så ersätter de jungfruligt material och bidrar därmed till en påtaglig klimatvinst. Det är alltså klimatmässigt skillnad på materialåtervinning och materialåtervinning. Att återvinna med bibehållet förädlingsvärde är dock en betydligt svårare process än lågvärdig materialåtervinning varför en utveckling av styrmedlen behövs om denna klimatnytta ska nås.



Produktdesign och avfallshantering måste hänga ihop

Hela kedjan med produktdesign, användning och återvinning behöver styras för att den plast som blir avfall ska bli en återvunnen plast av högt värde. Plastavfall måste då kunna behandlas uppdelat på plastsorter. Det betyder att plastprodukter i möjligaste mån måste designas för att plast och plastsorter renodlas och inte blandas. Användarna måste också ge avfallet till en hanterare på ett sätt som enkelt

möjliggör sortering av plastsorter. Det behövs samtidigt finnas en efterfrågan på återvunnen plastråvara bland plastproducenter eftersom detta motiverar sådan utsortering, tvättning och granulering som ger återvunnen plastråvara av tillräckligt god kvalitet. I alla dessa delar krävs att styrning och incitament pekar åt samma håll.



Figur 2, förenklad bild över funktionella samband för högvärdig materialåtervinning

Idag saknas marknadsförutsättningar för att åstadkomma högvärdig plaståtervinning i stor skala då kostnader för utsortering, tvättning och granulering av använd plast gör en högkvalitativ återvunnen råvara mycket dyrare än jämförbar kvalitet av jungfrulig råvara. Konsumenterna har vant sig vid mycket låga priser för plast. Samtidigt innebär hanteringen av återvunnen plast andra affärskedjor än producenterna är vana vid och ett material som kan ha något andra egenskaper. Detta gör det svårare att ställa om. Uppköpare, enskilda och offentliga konsumenter har ändå börjat efterfråga produkter av återvunnen plast och många lägger även vikt vid produkters återvinningsbarhet.⁷ Men det saknas en bred medvetenhet om vad som krävs för att plasten ska kunna återvinnas i flera led och konsumenter går ofta på billigaste alternativen.

Kommande EU-krav om att dryckesflaskor av plast till viss del ska göras av återvunnen plast har gjort att det just nu finns en brist på PET. Samtidigt saknas stimulanser av efterfrågan av annan åter-

vunnen plastråvara vilket gör det svårt att få ekonomi i processer för högvärdig materialåtervinning. Inte heller dagens lösa krav på återvinningsbarhet av plastprodukter är tillräckliga för att göra dessa produkter enkla att materialåtervinna högvärdigt till en samhällsekonomiskt rimlig kostnad. För den plast som ingår i producentansvaret finns utpekade mål om materialåtervinning, men dessa premierar inte en högvärdig återvinning varför avfallshanterare riskerar att låsa fast samhället i system där återvinningen endast sker i ett led och det mesta av plasten blandas i produkter som i sin tur blir svåra att återvinna.

Både dagens mekaniska återvinning och den kemiska återvinning som är under utveckling ges bättre förutsättningar att bidra i den cirkulära ekonomin med ett system där plastprodukter och plastavfall i mycket större utsträckning styrs mot användning och sortering i rena flöden av enskilda plastsorter samtidigt som krav sätts på att återvunnen plast används av producenterna.

7) The Circular Voice – 5000 konsumenter om cirkulära produkter och material, Stena Recycling 2022.

Behov av standarder och definitioner för cirkulära plastprodukter

Tydliga standarder och definitioner är viktiga för att säljare och köpare på en marknad ska förstå varandra och för att motverka så kallad grönmalning. Det kan också behövas för att skapa fungerande politiska styrmedel. Nyckeltermen på plaståtervinningsområdet som håller på att utvecklas handlar bland annat om punkten när en ny produkt kommit till efter materialåtervinning och alltså är 'återvunnen', eller hur en produkt ska visa att den är 'materialåtervinningsbar'. Det saknas ofta etablerade regler och verifierbara standarder avseende bland annat 'återvunnen plast' eller 'materialåtervinningsbar plastprodukt'. Framtagande av metod för verifiering av innehåll av återvunnen plast måste också definieras och bör innehålla tredjepartsvalidering för att säkerställa att standarden uppfylls. Definitioner i lagstiftningen och branschstandarder samverkar och behöver gå hand i hand för att styra mot ett återcirkulerande av plast genom högvärdig plaståtervinning. Det är idag en öppen fråga om EU:s regler ska utformas i form av i huvudsak styrande lagstiftning eller bygga på en EU-gemensam vägledning med branschstandarder.

Många branschorgan arbetar, både nationellt och på EU-nivå, med att utforma standarder för återvunnen plastråvara och hur plastprodukter och plastförpackningar ska designas för att vara materialåtervinningsbara. Standarderna är i hög grad produktspecifika och olika för olika plastsorter. Hur en standard verifieras är viktigt för att skapa acceptans och tillit till standarden. För många produkter saknas ännu en

branschstandard. Brett förankrade standarder skulle även förenkla användandet av upphandlingskriterier som driver efterfrågan på återvunnet och återvinningsbart.

EU-kommissionen har genom Circular Plastic Alliance⁸ (CPA) specificerat behovet av standarder för 26 produktgrupper inom lantbruksplast, plastförpackningar, byggplast, plast i fordon och elektronikplast. CPA består av över 300 aktörer från offentlig sektor, industri, miljöorganisationer och akademien som bland annat har åtagit sig att utveckla, uppdatera eller revidera 'design för återvinning'-riktlinjer för utvalda stora plastflöden.⁹ Nu har en s.k. standardiseringsbegäran lämnats till standardiseringsorganet CEN när det gäller plaståtervinning och återvunnen plast till stöd för genomförandet av EU:s plaststrategi.¹⁰ Här behöver många aktörer – producenter, återvinnare, politiker, konsumentorganisationer – samverka för att få till de beslut som behövs för fungerande standarder.



8) EU kommissionen. Circular Plastics Alliance. Tillgänglig: https://ec.europa.eu/growth/industry/strategy/industrial-alliances/circular-plastics-alliance_en, hämtat 2022-06-30.

9) Se Declaration of the Circular Plastics Alliance, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/36361>, hämtat 2022-07-01.

10) Se EU Commission, Draft standardisation request as regards plastics recycling and recycled plastics in support of the implementation of the European Strategy for Plastics in a Circular Economy, 14.02.2022.

Tre strategiska åtgärdsområden

I rapporter och expertdialoger kring dessa problem framkommer tre strategiska åtgärdsområden som tillsammans skulle verka för styrning mot högvärdig plaståtervinning och därmed ökad klimatnytta:

1. Krav på att använda återvunnen plast, kvotplikt, i olika plastprodukter.

2. Designkrav om att produkter ska vara lätta att återvinna, till exempel monomaterial där det är möjligt.

3. Skärpt producentansvar samt incitament för avfallshanterare som styr mot högvärdig plaståtervinning.

1. Kräv användning av återvunnen råvara - kvotplikt

Genom att ställa krav på viss andel återvunnen råvara vid plasttillverkning av vissa produkter höjs efterfrågan på återvunnen plast som behövs för den produktionen. Det minskar i sin tur användningen av jungfrulig råvara och skapar en marknad där återvinnare kan få avsättning för sitt behandlade plastavfall. Kraven på andel återvunnen plastråvara behöver bygga på en tydlig definition av vad som är materialåtervunnen plast, exempelvis bör industrispill (som aldrig blivit avfall) inte ses som återvunnet.

Kvotplikter kan ha olika utformning och således även styra på olika sätt. Kvotplikt skulle kunna gälla för varje enskild produkt (inom en viss produktkategori) eller för ett genomsnitt (sett till alla produkter inom utpekad produktkategori och marknad). En kvotplikt kan också gälla en plastproducent eller en råvaruaktör. Till en sådan kvotplikt kan det kopplas råvarucertifikat som kan handlas mellan råvaruproducenterna. Detta diskuteras brett och har undersökts i Sverige, då som styrmedel för hela plastsektorn.¹¹ Kvotplikt kopplat till råvarucertifikat har många likheter med dagens producentansvar varför det kan vara mer lämpligt att använda det för sektorer/produktionskedjor som inte styrs av producentansvar.

Kvotplikter har införts på begränsade produktområden. Genom EU:s engångsplastdirektiv infördes en kvotplikt på PET-flaskor som innebär att medlemsländerna ska se till att de flaskor som sätts på marknaden senast år 2025 ska innehålla minst 25 procent

återvunnen PET.¹² I delar av Europa innehåller PET-flaskor redan en stor andel återvunnen råvara.¹³ Kvotplikten utökas 2030 till alla dryckesflaskor av plast och målet höjs samtidigt till minst 30 procent återvunnen plast. Sverige har även infört ett nationellt mål för förpackningar som till övervägande del består av plast ska innehålla i genomsnitt minst 30 procent återvunnen plast senast år 2030.¹⁴ Eftersom plastförpackningar som har kontakt med livsmedel kräver mer kontroll och delvis nya processer innebär detta att icke-livsmedelsförpackningar behöver innehålla en mycket större andel återvunnet för att nå målet.

Inom ramen för en revidering av förpackningsdirektivet har EU aviserat att krav på andel återvunnen plast ska sättas på fler högkvalitativa plastproduktgrupper som exempelvis plastförpackningar för livsmedel. Hur en kvotplikt ska beräknas och skärpas över tid behöver värderas för varje produktsegment så det blir en bra styrning mot målet om att minska användningen av jungfrulig plast. Dessa reformer är därför i behov av en omfattande dialog mellan myndigheter, plastproducenter och andra som påverkas. Privata och offentliga uppköpare och användare av plastprodukter skulle bidra till en bättre kedja för materialåtervinning genom att efterfråga att fler plastprodukter består av certifierat återvunnen plast.

11) Se genomgång i SOU 2018:84, även Ljungkvist Nordin, H. et al. (2020) Slutrapport i Re:Sourceprojektet Materialåtervinningscertifikat för plast

12) Artikel 6(5) Engångsplastdirektivet (EU) 2019/904

13) Rethink Plastic Alliance and Break Free From Plastic Movement (2021).

14) Artikel 25.c§ i Förordning (2018:1462) om producentansvar för förpackningar, från 1 jan 2023 stadgas detta i 2 kap 12 § i Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.

2. Kräv att plastprodukter är materialåtervinningsbara – monomaterial där det går

Idag ställs många olika krav på produkters utformning, främst kring funktion och kvalitet. För energi-relaterade produkter ställer EU idag genom ekodesigndirektivet krav på vissa produkters energieffektivitet, men sedan 2021 ställs också så kallade resurseffektivitetskrav som innebär att vissa produkter som använder energi måste underlätta för återanvändning, reparation och återvinning. Inom ramen för EU:s initiativ för hållbara produkter finns förslag på att ekodesigndirektivet utvidgas och gäller för många fler produktgrupper.¹⁵ Att utreda och fastställa dessa krav på EU-nivå tar dock lång tid och kräver att länder och aktörer bidrar med kunskap. Exempelvis krävs kunskap kring om en hög andel återvunnet material försvårar återvinningen för vissa produktgrupper, och vilka avvägningar som i så fall bör göras.

Krav på monomaterial i plastförpackningar

För förpackningar gäller producentansvarsreglerna och inom ramen för dessa har förslag på ökade krav på materialåtervinningsbarhet aviserats av EU.

EU-kommissionen har uttalat som mål att alla förpackningar ska gå att materialåtervinna 2030, men vad som mer precist menas med materialåtervinningsbar är under diskussion.¹⁶ Högvärdig plaståtervinning underlättas markant om produkter

är tillverkade enbart i plast utan inblandning av till exempel biomassa / cellulosa, och dessutom av en och samma plastsort, så kallat monomaterial. För produkter som används kort tid innan de blir avfall är det särskilt viktigt att de är enkla att materialåtervinna. Krav på monomaterial, eller att produkten kan återvinnas som monomaterial, bör därför ställas på väldigt många förpackningar.

Det utökade producentansvaret för förpackningar, som diskuteras inom EU, innebär att en differentierad producentansvarsavgift ska betalas av förpackningsproducenten. I Sverige tar producentansvarsorganisationerna redan ut en differentierad avgift vilket har ökat medvetenheten i branschen om förpackningsdesignens betydelse. Från januari 2023 måste en högre avgift tas från bland annat kompositförpackningar, svarta plastförpackningar och förpackningar av blandade plastmaterial då sådana ger sämre materialåtervinningsbarhet.¹⁷

Störst genomslag bedöms krav på monomaterial för lämpliga plastförpackningar och andra plastprodukter kunna ha om det genomförs över hela EU:s marknad.

Privata och offentliga uppköpare och användare av plastprodukter bidrar till en bättre kedja för materialåtervinning genom att ställa krav på monomaterial där detta är möjligt.

15) https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12567-Initiativ-for-hallbara-produkter_sv

16) European Parliament. Legislative Train Schedule. Revision of Directive 94/62/EC on Packaging and Packaging Waste (REFIT). Tillgänglig: [https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/file-revision-of-packaging-and-packaging-waste-directive-\(refit\)](https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/file-revision-of-packaging-and-packaging-waste-directive-(refit)), hämtat: 2022-07-01.

17) Notifiering av Naturvårdsverkets föreskrifter om bestämmande av förpackningsavgifter med hänsyn till materialåtervinningsbarhet: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/sv/search/?trisaction=search_detail&year=2022&num=559



3. Skärp avfallsreglerna och styrningen inom producentansvaret och ge fler incitament för högvärdig plaståtervinning

I Sverige sker en omfattande avfallsförbränning av plast.¹⁸ Trots att det på senare tid både gjorts dyrare att bränna avfall som innehåller plast och har införts förbud mot förbränning av utsorterat plastavfall så går en stor del av plasten fortfarande till förbränning eftersom den slängs i blandat avfall. Det saknas idag ekonomiska incitament att sortera ut materialåtervinningsbar plast ur de blandade avfallsfraktionerna. Här behöver hushåll och verksamheter ges bättre möjligheter, tydligare information och starkare krav på att sortera ut både plastförpackningar och annat plastavfall när avfallet lämnas

Separat mål för högvärdig materialåtervinning av plast som följs upp på sorterings effektivitet

Den materialåtervinning av plast som sker idag regleras och finansieras till stor del genom de producentansvar som finns för förpackningar, elektronik och fordon. Målen för producentansvaren har nyligen skärpts på EU-nivå och beräkningarna för materialåtervinningsgraden har tydliggjorts. Producentansvaren styr idag mot materialåtervinning men tyvärr inte mot *högvärdig* plaståtervinning eftersom dagens krav även uppfylls genom en lågvärdig återvinningsprocess. Därmed missas också möjligheterna att minska stora klimatutsläpp (figur 1 ovan). Producentansvarsorganisationer som ändå riktar in processerna på högvärdig plaståtervinning riskerar att totalt sett dra på sig högre kostnader vilket kan ge konkurrensnackdelar då producenter fritt kan välja vilken producentansvarsorganisation de ansluter sig till.

De nationella mål som satts upp för producentansvaren om materialåtervinning av plast skulle kunna ange ett separat mål för högvärdig materialåtervinning. Detta förutsätter dock att det arbetas fram en modell för hur detta mål ska följas upp.

En förutsättning för en högvärdig återvinningsprocess är att plastavfallet sorteras efter respektive platsort, görs detta kan plasten sedan tvättas och granuleras för att bli till återvunnen plast. Förmågan hos en anläggning som tar emot plastavfall att sortera plasten på sådant sätt att högvärdig återvinning möjliggörs kan beskrivas som sorterings effektivitet. Definitionen av sorterings effektivitet bör utformas

som en teknikneutral beräkningsmodell över hur stor andel av det mottagna plastavfallet som återvinnaren sorterar ut i separata plasttyper som går vidare till tvätt och granulering. Det är dock enbart det plastavfall som utgörs av produkter som är designade för återvinning som kan läggas till grund för beräkningen av sorterings effektivitet. Det är enbart för denna del som målet om högvärdig materialåtervinning kan gälla. För plastprodukter med producentansvar borde det gå att fastställa i vilket utsträckning dessa är designade för återvinning då information redan idag avkrävs producenten. För andra plastprodukter/ plastavfall krävs fortsatt arbete med utformning av standarder.

Klimatrapportering med livscykelperspektiv från återvinningsanläggningar

För att kunna följa plastmaterialåtervinningsens bidrag till minskad klimatpåverkan behöver återvinningsanläggningarnas rapportering förbättras så det framgår hur mycket material som förbereds för högvärdig respektive lågvärdig materialåtervinning. Återvinnaren bör även redovisa vilken klimatpåverkan deras återvinningsystem ger upphov till, från mottagning av det blandade eller grovsorterade plastavfallet till det har blivit en återvunnen plaståvara eller gått till förbränning. Då får avfallskunder, som levererar avfall till återvinningsanläggningen, möjlighet att bättre visa sitt fulla miljö- och klimatavtryck i sina respektive redovisningar.

Endast investeringar för högvärdig materialåtervinning bör kvalificera för Klimatklivsstöd

Klimatklivet är ett statligt investeringsstöd som gör det möjligt att satsa på fossilfri framtidsteknik och grön omställning. Klimatklivet har varit och kan komma att vara ett viktigt stöd för investeringar i ny kapacitet och teknik för plaståtervinning. Kriterierna för att erhålla klimatklivsstöd för nya tekniker för plaståtervinning bör kompletteras med ett krav på att återvinningsprocessen stödjer en högvärdig materialåtervinning. Det skulle gå väl i linje med att klimatklivet ska prioritera hög klimatnytta.

18) Cirka 87 procent av all plast som sattes på marknaden i Sverige gick till förbränning 2020. Källa: SMED. Plast i Sverige - fakta och praktiska tips. Naturvårdsverket info-serie 8887, Mars 2022

Svenska aktörer kan och bör agera i EU

Beslut om regler för plasttillverkning och produkt-design, både kring krav på andel återvunnen råvara och på återvinningsbarhet av produkter, tas ofta bäst gemensamt för EU:s marknad. Sveriges företrädare behöver driva på för att efterfrågan på högkvalitativ återvunnen plastråvara ska öka genom krav på kvotplikt för fler plastprodukter. Sverige bör också driva på för skarpare definitioner av vad som är materialåtervinningsbar plast. Sverige och svenska konsumenter är sällan betjänta av nya plastprodukter som är svåra att återvinna.

Samarbete i EU krävs också på återvinningsidan då en del återvinningsanläggningar för plastavfall kräver stora volymer för lönsamhet. Idag byggs exempelvis tvättanläggningar för enskilda plastsorter för att få fram bra råvara, vilket kräver kontrollerbar och välfungerande handel mellan länder. Åtgärder för avfallshanteringen kräver god uppföljning för att skydda seriösa avfallsaktörer och motverka olaglig plastavfallshantering.

Som nämnts ligger de förslag som tagits fram av CPA delvis till grund för begäran om standardisering som överlämnats till European Committee for Standardization (CEN) och European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC). Svenska aktörer måste vara uppmärksamma på att viktiga beslut kring standarder kommer att fattas inom området för plaståtervinning och de aktörer som kan utgöra en del av kedjan för högvärdig återvinning bör säkerställa att deras åsikter förs fram.

Sverige bör också vara pådrivande i den övergripande diskussionen om cirkulär ekonomi i EU och påvisa behovet av en snabbare omställning. En diskussion bör exempelvis tas upp om hur en ny norm kan skapas som gör att aktörer alltid i första hand använder återvunnet material i stället för jungfruligt vid produktion av plastprodukter.



